

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ

КРАЄЗНАВЧА РОБОТА В БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ
ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

ВИП. 13

Київ 2002

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ІСТОРИЧНА БІБЛОТЕКА УКРАЇНИ

КРАЄЗНАВЧА РОБОТА В БІБЛОТЕКАХ УКРАЇНИ
ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

ВИП. 13

Київ 2002

Черговий, 13-й випуск інформаційного бюлетеня “Краєзнавча робота в бібліотеках України” містить матеріали про діяльність бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України з підготовки і видання краєзнавчих бібліографічних посібників за 1996-2000 роки. Мета авторів – ознайомити бібліотечну громадськість з сучасним станом краєзнавчої бібліографії і узагальненнями, зробленими за підсумками науково-дослідної роботи ДІБ України у цій галузі.

Підготувала О.В.МИХАЙЛОВА

Редактор В.П.КИСЕЛЬОВА

Комп'ютерний набір Т.С.КУДЛАСЕВИЧ

Відповідальна за випуск А.М.КОМСЬКА

Практика вітчизняного краєзнавства пройшла складний шлях від перших історико-краєзнавчих музеїв, які виникли в другій половині XIX століття, до сучасної розгалуженої системи установ (бібліотечних, навчальних, наукових) і громадських організацій, які регулярно готують і видають бібліографічну проєкцію краєзнавчої тематики.

Після адміністративно-територіальної реформи 1930-х років і відповідної реорганізації мережі бібліотек, функції регіональних центрів краєзнавчої бібліографії було закріплено за обласними (публічними) бібліотеками. За час, що минув, бібліотеки скомплектували велику, нерідко унікальну, документальну базу, накопичили традиції. Поступово складалася досить стала система краєзнавчого бібліографічного інформування.

Методичну підтримку бібліотечного краєзнавства, в т.ч. бібліографічної діяльності, вже кілька десятиріч здійснює Державна історична бібліотека України. Саме ДІБУ координувала роботу по створенню бібліографічної бази до багатотомного видання "Історії міст і сіл Української РСР".

На новий рівень піднялася методична діяльність ДІБУ в галузі краєзнавства після запровадження в 1989 році моніторингу "Краєзнавча робота бібліотек". Невід'ємною частиною цього моніторингу було вивчення краєзнавчої бібліографічної діяльності бібліотек переважно системи Міністерства культури і мистецтв України [1-2].

За підсумками моніторингу ДІБУ підготувала серію методичних розробок для обласних бібліотек, яка охоплює фактично всі напрямки їх краєзнавчої бібліографічної діяльності [3-9].

Дані, отримані під час моніторингу, покладені в основу головного нормативного документу – "Положення про краєзнавчу роботу бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України" [10].

В "Положенні" чітко визначено коло краєзнавчих бібліографічних послідовників, які є обов'язковими для бібліотек різних типів (державних, наукових, обласних універсальних, юнацьких, для дітей, централізованих бібліотечних систем).

Умови, в яких останніми роками розвивалося бібліотечне краєзнавство, характеризуються, з одного боку, сплеском інтересу до краєзнавства, регіональними осередками якого є обласні бібліотеки; з іншого боку, виникненням ускладнень: погіршення фінансування, труднощі з придбанням літератури, розрив сталих зв'язків, втрата традиційної видавничої бази і т.ін. В той же час бібліотеки отримали більше свободи, відкрилися нові можливості в пошуку партнерів як фінансових, так і професійних. Більшості бібліотек вдалося не тільки не втратити накопиченого, але й вийти на вищий рівень розвитку: встановити нові зв'язки, відшукати позабюджетні джерела фінансування, активно запроваджувати прогресивні інформаційні технології.

Однак, для певної частини книгозбірень останнє десятиріччя виявилось менш успішним.

Несприятливі економічні умови останніх років позначилися на такій важливій ділянці як краєзнавча бібліографія.

В 2001 році Державна історична бібліотека України провела вивчення масиву краєзнавчих бібліографічних посібників, підготовлених бібліотеками України, як самостійно, так і в співпраці з іншими установами, за 1996-2000 роки.

Мета дослідження – вивчення кількісних і якісних характеристик існуючої системи краєзнавчих бібліографічних посібників для оцінки рівня її оптимальності в інформаційному забезпеченні різних напрямків краєзнавства.

В ході дослідження передбачалося вивчити такі питання:

- відповідність системи краєзнавчих бібліографічних посібників кожного регіону “Примірному розподілу...”, зафіксованому у “Положенні про краєзнавчу роботу бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України”;

- тематико-типологічний склад масиву краєзнавчих бібліографічних документів;

- динаміка тиражів краєзнавчих бібліографічних видань;

- поліграфічна база краєзнавчої бібліографії;

- рівень методичного забезпечення підготовки краєзнавчих бібліографічних видань.

Об'єкт дослідження – бібліографічні і методично-бібліографічні посібники краєзнавчої тематики, підготовлені бібліотеками системи Міністерства культури і мистецтв України за 1996-2000 роки.

Висунута перед початком роботи *гіпотеза* стверджувала, що система краєзнавчих бібліографічних посібників (СКПБ), затверджена “Положенням про краєзнавчу роботу бібліотек” вже склалася, є оптимальною на цей час і забезпечує інформаційну підтримку різних напрямків краєзнавства.

Основний **метод** дослідження – кількісний і якісний аналіз масиву краєзнавчих бібліографічних посібників, підготовлених бібліотеками системи Міністерства культури і мистецтв України, за період, що вивчався. Досліджувалися посібники, складені як окремо бібліотеками (обласними універсальними, державними науковими, обласними для юнацтва і для дітей, міськими та районними), так і спільні праці бібліотек з музеями, учбовими і культурно-просвітницькими закладами, громадськими товариствами тощо.

Всього проаналізовано майже 800 найменувань посібників. Краєзнавчий бібліографічний доробок Харківської і Одеської державних наукових і обласних універсальних (крім Кіровоградської) бібліотек вдалося виявити майже в повному обсязі. Складніше становище з відомостями про посібники, підготовлені юнацькими і дитячими бібліотеками, міськими і районними ЦБС. По деяких областях ці відомості носять фрагментарний характер.

Оскільки не всі посібники вдалося отримати для безпосереднього вивчення і, навіть, перегляд *de visu* не забезпечує всієї потрібної інформації, було проведено **анкетне опитування** співробітників краєзнавчих підрозділів

для одержання додаткових відомостей про стан краєзнавчої видавничої діяльності (див.Додаток 1).

Головним напрямком краєзнавчої бібліографії на рівні ОУНБ залишається підготовка і видання поточних універсальних покажчиків типу “Література за про ... область за ... рік” (не вдалося отримати відомості по Донецькій, Кіровоградській, Луганській областях). Як і в попередні роки, бібліотеки дотримуються прийнятої періодичності в підготовці таких посібників: Вінницька, Житомирська, Запорізька, Івано-Франківська, Миколаївська, Одеська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька, Чернігівська видають щорічники, Волинська, Закарпатська, Сумська, Черкаська – щоквартальники. Львівська ОУНБ готує шість випусків на рік. (Докладно див.Додаток 2. Табл.1).

Однак, існує проблема видання вже підготовлених посібників. Покажчики, підготовлені Запорізькою, Львівською, Тернопільською ОУНБ, існують тільки в машинописному варіанті, що значно обмежує доступ до них користувачів.

Немає затримки у виданні поточних посібників у Волинській, Донецькій, Закарпатській, Сумській, Чернівецькій областях.

Інші бібліотеки видають свої посібники із запізненням. Так, покажчики “Література про Вінницьку область за ... рік”, підготовлені на високому науковому рівні, з урахуванням всіх методичних рекомендацій, за 1992 рік вийшов у 1997, за 1994 – в 1996, за 1995 – в 1997, за 1997 – в 1999. Проявляється запізнення в виданні поточних посібників засвідчили й інші бібліотеки (див.Додаток 2. Табл.4). Черкаська ОУНБ повідомила, що випуск покажчика “Література про Черкаську область” взагалі припинився з IV кв.1996 по IV кв.1997 року в зв'язку з несправністю ксерокса (див.Додаток 2. Табл.3). За дані інших бібліотек затримка виходу покажчиків становить від 1 до 3 років (Додаток 2. Табл.4). Серед причин переважають відсутність або слабкість і застарілість власної поліграфічної бази, дефіцит коштів на використання типграфських послуг поза межами бібліотеки, нестача кваліфікованих кадрів. Херсонська ОУНБ повідомила, що запізнення на 1 рік сталося в зв'язку з виникненням збоїв в програмному забезпеченні при підготовці посібників у автоматичному режимі. Рівненська ОУНБ з 1997 року створює регіональний сервер “Інформаційний портрет Рівненщини”. В електронному варіанті, як база даних, існує “Література про Дніпропетровську область” за 1996-2000 роки (планується видати в друкованому варіанті).

Як і раніше, окрім ґрунтовних щорічників (щоквартальників) частина бібліотек готує інформаційні списки на зразок “Нові книги про Полтавську область за ... рік”, “Книги про Чернівецьку область”, “Миколаївщина в книгах та періодичних виданнях” (щомісяця) (Додаток 2. Табл.1). Зрозуміло, що мета такої роботи – досягти максимальної оперативності в доведенні інформації до користувача. Однак, незначний тираж (до 30 примірників), слабка поліграфія (машинопис), відсутність допоміжних орієнтирів, властивих бібліографічному покажчику, шкодять якості подібних видань, зменшують їх інформаційну цінність.

Як і в попередні 5 років, найкраще становище з виданням “Календарів знаменних і пам’ятних дат”. У всіх областях видаються такі посібники (немає відомостей по Кіровоградській) (Див.Додаток 2. Табл.2). При цьому дуже цінним є те, що немає запізнь: покажчики видають у попередньому режимі, інколи рік в рік. Бібліотеки докладають максимум зусиль, щоб забезпечити висший рівень даного виду посібників, залучаючи до співпраці музеї, історико-краєзнавчі товариства, тощо. Як наслідок, більшість “Календарів...” має гарне поліграфічне оформлення, видається друкарським способом. Наприклад, “Література до знаменних і пам’ятних дат Тернопільщини” видається друкарським способом, тиражем в 200 примірників, поточний універсальний покажчик за останні 5 років залишився в машинописному варіанті.

Переважає більшість бібліотек дотримується методичних рекомендацій по складанню “Календарів...”: кожній персоналі або даті відповідають біографічні а (історична) довідка і список літератури.

Однак, є і інші приклади. “Календар знаменних і пам’ятних дат Луганщини” на 1999 і 2000 роки містить лише перелік дат без списків літератури. Аналогічна картина з “Календарем знаменних і пам’ятних дат Донецької області. 1999 рік”. До покажчика увійшли перелік дат і докладний проспект Донецької ОУНБ. Як зазначили самі складачі: “У “Календарі...” не подаються довідки і списки рекомендованої літератури тому, що в 1999 році бібліотекою будуть видаватися листки-сигнали до ювілейних дат окремих персоналій, підприємств, установ, подій”. Проте, завдання “Календаря...” дещо інші: саме поєднання в одному виданні фактографічної і бібліографічної інформації. Окрім, навіть дуже якісні, інформаційні списки до окремих дат все одно не можуть замінити цілісного видання.

В деяких областях продовжується практика видання кількох “Календарів...” різними бібліотеками. Так, подібні покажчики видає Одеська ОУНБ ім.М.Грушевського і Одеська обласна бібліотека для дітей ім.Н.К.Крупської. На наш погляд, при таких обмежених ресурсах, які мають бібліотеки, варто об’єднувати зусилля при виданні даного типу посібників.

Львівська ОУНБ на 1996-2000 роки видавала два календарі - “Митці Львівщини” і “Літератори Львівщини”. В попередньому аналізі [1] ДІБУ рекомендувала об’єднати їх в один випуск. Відрадно відмітити, що на 2001 рік вийшов єдиний покажчик “Львівщина у ... році” (Львів, 2000).

Становище з підготовкою і виданням універсальних рекомендаційних покажчиків типу “Що читати про ... край” не можна визнати задовільним, принаймні, на рівні обласних бібліотек. За період, що аналізується, до подібного типу посібників умовно можна віднести лише “Вінниччина в датах: Хронологічний довідник” (Вінниця, 2000). Аналогічною була ситуація і в попередні п’ять років (1990-1995): зафіксовано всього один посібник, підготовлений Івано-Франківською ОУНБ (Що читати про наш край: Рек. бібліогр.покажчик.- Івано-Франківськ, 1993). Однак, ДІБУ, як методичний центр з бібліотечного краєзнавства, вважає наявність такого посібника абсолютно необхідною ланкою в побудові системи краєзнавчих бібліографічних посібників. Так, сьогодні кожна бібліотека може запропонувати

користувачеві певну кількість різноманітних за тематикою, видами, жанрами, формами бібліографічних посібників, що допоможуть підібрати літературу з окремих питань краєзнавства, в яких пересічному користувачеві важко зорієнтуватися. Але потрібен посібник, який би акумулював найціннішу краєзнавчу літературу, що комплексно висвітлює життя краю. Посібники типу "Що читати про ... край" спрямовані на те, щоб окреслити коло читання, ознайомити користувачів з кращими, випробуваними часом, краєзнавчими матеріалами, спроможними дати повне уявлення про край, його історію, природу, культуру, місцеві особливості. Оптимальна періодичність такого посібника – раз на 10 років.

Як позитивне слід відмітити, що за 5 років підготовлено близько двох десятків універсальних рекомендаційних посібників, присвячених окремим населеним пунктам (районам) [11-14].

Значна частина в краєзнавчому репертуарі належить галузевим і тематичним посібникам. Як і в попереднє п'ятиріччя, особливо актуальними були покажчики історико-краєзнавчої тематики. Фундаментальний покажчик до 20-річчя заснування Харківської єпархії підготували Харківська державна наукова бібліотека ім.В.Г.Короленка і Харківська єпархія Української Православної церкви [15].

Бібліотеки приділяли увагу і виданню посібників з історії міст і сіл. Найчастіше подібні видання виходили до ювілеїв [16-18]. На жаль, Івано-Франківська ОУНБ припинила видання щоквартального бюлетеня "Історія населених пунктів області", який виходив в 1991-2000 рр. (Див.Додаток 2. Таб. 3).

В останнє п'ятиріччя бібліотеки провели вивчення історії власних устанюв. Результатом проведеної роботи стали збірники матеріалів з історії бібліотек і бібліографічні покажчики праць співробітників бібліотеки і публікацій про бібліотеку [19-22].

Як і раніше бібліотеки видавали посібники, присвячені пам'ятникам і пам'яткам історії краю. Поточні покажчики з цієї тематики готують Черівська ОУНБ ім.І.І.Васюка (щорічник, в 2000-му році – два випуски на рік), а також Харківська ОУНБ (Нові пам'ятники культури Харківської області: Вип 1-3. – Х., 1996-1998). Інші бібліотеки надають перевагу підготовці посібників з окремих аспектів теми або про окремі пам'ятки [23-24].

Кількість покажчиків з питань екології, природи і природних ресурсів краю приблизно та сама, що і в попередні п'ять років – 20.

Одеська державна наукова бібліотека ім.М.Горького спільно з Кримською республіканською бібліотекою ім.І.Франка продовжувала видання щорічного науково-допоміжного покажчика "Природа і природні ресурси Північного Причорномор'я". Проте, покажчик видається із запізненням: випуск за 1995 рік вийшов у 1998, за 1996 – у 1999, за 1997 – у 2000 році. Зауважимо, що більшість видань цієї тематики – це рекомендаційні покажчики і списки літератури.

В період, що аналізується, бібліотеками системи Міністерства культури і мистецтв України підготовлено мало краєзнавчих посібників з питань народ-

ного господарства (промисловості, сільського господарства), медицини, і охорони здоров'я. Однак, в цьому напрямку досить активно працює більшість сільськогосподарських і медичних наукових бібліотек, наукові і науково-дослідні установи, які є в кожному регіоні.

На належному рівні видавалися посібники про вчених краю. Вийшов новий випуск біобібліографічного довідника "Вчені вузів Одеси", підготовлений й Одеською державною науковою бібліотекою ім. О.М.Горького. Активно видавалися персональні покажчики про науковців краю. (Наприклад, "Діячі науки – наші земляки" (Полтавська ОУНБ ім.І.П.Котляревського), "Науковці Львівщини" (Львівська ОУНБ) і т.д.. (Див.Додаток 2. Табл.3).

Актуальним лишалось видання посібників про дослідників рідного краю. Цікаві покажчики виходили в серіях "Красназавці Донецчини" (Донецька ОУНБ ім.Н.К.Крупської), "Красназавці Прикарпаття" (Івано-Франківська ОУНБ ім. І.Фринка), "Красназавці Слобожанщини" (Харківська державна наукова бібліотека ім.В.Г.Короленка), "Красназавці Сумщини" (Сумська ОУНБ), "Дослідники рідного краю" (Запорізька ОУНБ ім. О.М.Горького). Пліччю працювали в цьому напрямку й інші бібліотеки.

Своєчасно відгукнулися бібліотеки на зростання інтересу до релігійного життя. Низку біобібліографічних посібників, присвячених релігійним діячам Галичини (патріарху Метиславу, патріарху Йосипу Сліпому, митрополиту А.Шептицькому) підготувала Львівська ОУНБ.

Більшість обласних універсальних бібліотек випускали посібники, присвячені питанням культури, освіти, мистецтва. Миколаївська ОУНБ ім.О.Гмирьова видавала щомісячний огляд "Хроніка культурного життя Миколаївської області". Хронологічним продовженням покажчика "Педагогічний пошук вчителів шкіл Донецької області" (Донецьк, 1995) став другий випуск, підготовлений Донецькою ОУНБ в 2000 р., який охоплює документи за 1994-1997 рр. Справжньою подією можна назвати видання біобібліографічного довідника Одеської державної наукової бібліотеки ім. О.М.Горького, присвяченого товариству південноросійських художників [25].

Традиційно популярними залишалися красназавчі літературні бібліографічні посібники. Тут спостерігається розмаїття типів і жанрів. Хмельницька і Івано-Франківська ОУНБ видають поточні покажчики [26-27]. Досить значною є кількість біобібліографічних довідників, як то: "Літературне Запоріжжя. Вип.1" (Запоріжжя, 1996. – 56 с.), "Письменники Луганщини" (Луганськ, [200]. – 31 с.), "Письменники Миколаївщини. Вип.1-3 [А-М] (Миколаїв, 1999-2000), "Репресовані письменники Тернопільщини" (Тернопіль, 2000. – 53 с.), "Літературні таланти Щорсівщини" (Щорс-Займище, 1998. – 26 с.) [Чернігівська обл.]. Однак, переважну частину літературно-художньої красназавчої бібліографії становлять персональні посібники: це – пам'ятки, бесіди, методично-бібліографічні матеріали, інформаційні списки, покажчики. Досить популярно літературно-красназавчі серії "Письменники Одеси" (Одеська державна наукова бібліотека ім. О.М.Горького), "Письменники Полтавщини" (Полтавська ОУНБ ім.І.П.Котляревського), "Письменники – наші земляки", "Письменники – ювіляри" (Донецька ОУНБ ім.Н.К.Крупської), "Письменники

Миколаївщини” (Миколаївська ОУНБ ім.О.Гмирьова), “Письменники-земляки – лауреати літературних премій” (Чернігівська ОУНБ ім.В.Г.Короленка) тощо.

Прикро, що ґрунтовні посібники, добре структуровані, з розробленим допоміжним апаратом, видані типографським способом значним тиражем становлять скоріше виключення, ніж правило [28-29]. Переважають брошури або листівки обсягом від 2-3 до 10-15 сторінок, видані власними силами бібліотеки (ротатор, ксерокс, іноді ризограф), тираж яких рідко перевищує 30-50 примірників; частина посібників взагалі лишається в машинописному варіанті.

Вдвічі більше в останні п'ять років зареєстровано покажчиків другого ступеня і покажчиків місцевого друку, в першу чергу, за рахунок останніх. Регулярно видають краєзнавчу бібліографію другого ступеня Харківська і Миколаївська ОУНБ [30-31]. Глибинною ретроспекцією відрізняється посібник Хмельницької ОУНБ ім.М.Островського “Бібліографія Хмельниччини: Ретроспект. покажчик бібліогр.посібників про Хмельниц.обл. за 1937-1997 рр.” (Хмельницький, 1997. – 40 с.).

В цьому огляді вже згадувалося про незначні тиражі, постійні складнощі, з якими стикалися бібліотеки при виданні вже підготовлених посібників. Дані анкетного опитування підтверджують це. Жоден з респондентів не повідомив про збільшення тиражів. В кращому випадку вони збереглися на тому ж рівні або, навіть, зменшилися. (Див.Додаток 2. Табл.5). Причини таких проблем пов'язані з наявністю і якістю власної поліграфічної бази в бібліотеці. Згідно з даними опитування, лише Львівська ОУНБ зовсім не має поліграфічної бази, в інших бібліотеках вона наявна в тому чи іншому варіанті, але не завжди задовольняє своєю якістю або потужністю. (Див.Додаток 2. Табл.4).

Вирішити проблему розповсюдження краєзнавчої бібліографічної продукції, довести її до максимальної кількості користувачів на часі можна за рахунок застосування новітніх інформаційних технологій. В останнє п'ятиріччя бібліотеки, принаймні, обласні все впевненіше встають на цей шлях.

Деякі бібліотеки разом з друкотаним варіантом посібників мають їх електронну версію – як архів (Вінницька, Дніпропетровська, Донецька, Луганська Сумська, Херсонська, Хмельницька, Чернівецька ОУНБ, Одеська державна наукова бібліотека ім. О.М.Горького), розміщують в ІНТЕРНЕТі (Вінницька, Донецька, Луганська ОУНБ), надають можливість розповсюдження на дискетах (Луганська, Сумська ОУНБ) ((Додаток 2. Табл.4).

Останнє п'ятиріччя – перше, коли з'явилися суто електронні краєзнавчі бібліографічні посібники. В першу чергу це – регіональний сервер “Інформаційний потрет Рівненщини”, який містить не лише бібліографічну інформацію. Активно працює в цьому напрямку Луганська ОУНБ ім.Н.К.Крупської. Так, посібники “Геральдика Луганської області: Бібліогр.список” (2000 р.), “Поетичний дивосвіт: [Присвяч. творчості укр.поета В.Голобородька]”, “Бібліографічний список краєзнавчої літератури за період 1996-2000 рр.” існують лише в електронному варіанті.

Формування єдиної системи краєзнавчих бібліографічних посібників та їх ефективне функціонування в значній мірі залежить від належної методичної

підтримки. Бібліотеки активно використовують методичні розробки Державної історичної бібліотеки України. Найбільшою популярністю користувалися "Методичні рекомендації по складанню краєзнавчих методично-бібліографічних посібників типу "Календар знаменних і пам'ятних дат ... області на ... рік" (К., 1993) і "Методичні рекомендації по складанню універсальних покажчиків поточної літератури про край" (К., 1995) (Додаток 2. Табл.6). Хоча за даними опитування в деяких бібліотеках з невідомих причин відсутні кілька або, навіть, всі (Сумська ОУНБ) методичні розробки. Тому на перший план виходить необхідність видання нових рекомендацій. Більшість замовлень надійшла на методичні рекомендації по складанню бібліографічних посібників серії "Дослідники рідного краю" і рекомендації по складанню бібліографічних покажчиків другого ступеня. Зацікавлені бібліотеки в методичній допомозі по складанню інших типів краєзнавчих бібліографічних посібників.

Враховуючи побажання, Державна історична бібліотека України в комплексному методичному посібнику "Краєзнавча робота бібліотек України", який планується до виходу в 2002 р., в розділі "Підготовка краєзнавчих бібліографічних покажчиків" об'єднала всі методичні рекомендації з даного питання.

П'ятирічні зводи краєзнавчої бібліографії за 1991-1995 рр. і 1996-2000 рр., підготовлені відділом історичного краєзнавства ДІБУ, дозволяють простежити зрушення в бібліографічній діяльності регіональних бібліотек за вказані періоди, порівняти кількісні і якісні характеристики.

Підсумовуючи аналіз краєзнавчої бібліографічної діяльності бібліотек України, можна зробити певні узагальнення:

Загальна кількість виявлених бібліографічних і методично-бібліографічних матеріалів за 1996-2000 роки налічує на 200 записів більше, ніж за попередні п'ять років.

1. Прийняття "Положення про краєзнавчу роботу..." і розробка методичних рекомендацій по складанню основних видів покажчиків створили умови для формування чіткої системи краєзнавчих бібліографічних посібників в регіонах. В цілому основні елементи цієї системи склалися, що підтверджує висунуту перед початком дослідження гіпотезу.

1.1. Основним елементом СКБП, як і раніше, залишається поточні універсальні покажчики літератури про край – щорічники, щоквартальники і т.ін. Ці покажчики готують всі обласні універсальні наукові бібліотеки країни. Наявність, в деяких регіонах існують затримки з виданням друкованого варіанту, в першу чергу, через недостатність коштів. Певною мірою таке становище врівноважується створенням електронних баз даних.

1.2. Центральне місце серед рекомендаційних краєзнавчих посібників належить "Календарям знаменних і пам'ятних дат". Всі області видають даний вид посібника, до того ж, своєчасно і на належному поліграфічному рівні.

Однік, трапляються випадки порушення методики складання “Календаря” (не подаються списки літератури).

1.3. Найслабкішою ланкою в СКПБ виявилися рекомендаційні посібники унів’рсаьного характеру типу “Що читати про ... край”. За період 1991-1995 років зареєстрований лише один покажчик такого типу (Івано-Франківська ОУІ Б). В наступне п’ятиріччя (1996-2000 рр.) не репрезентується жодного, хоча саме в останні десять років виникли умови і потреба видання дійсно унів’рсаьного, вільного від ідеологічних нашарувань провідника по масиву краєзнавчих документів, створених в різні часи як на теренах України, так і за її межами.

1.4. Значне місце в СКБП посідають галузеві і тематичні посібники. Особливо актуальні посібники історико-краєзнавчої тематики. Кількість даних посібників в 1996-2000 рр. збереглася на тому ж рівні, що і в попередні п’ять років: – близько 100 найменувань. Ці посібники висвітлюють різні аспекти історії краю в цілому, його населених пунктів, окремих підприємств, установ, пам’яток.

Зберігся кількісний рівень (біля 20) покажчиків з питань екології, природи і природних ресурсів краю.

Як і в 1991-1995 рр. в наступні п’ять років бібліотеки не зосереджували значної уваги на підготовці покажчиків з медицини, народного господарства, сільського господарства, залишаючи цей аспект спеціалізованим бібліотечним і науковим установам регіону.

1.5. Вказаний кількісний приріст бібліографічних покажчиків в 1996-2000 рр. відбувся, в першу чергу, за рахунок біобібліографічних і персональних посібників. Всі регіональні бібліотеки активно продовжували видання серій, присвячених вченим, культурним діячам, письменникам, дослідникам рідного краю. На жаль, як і раніше, ґрунтовна, видана типографським способом біобібліографія – в меншості; переважають малотиражні ксероксні або ризографічні видання.

1.6. В 1996-2000 рр. не було суттєвого зростання кількості покажчиків другого ступеня. Прикро, що краєзнавча бібліографія бібліографії ще не стала невід’ємним елементом СКПБ кожного регіону. Стан краєзнавчої бібліографії бібліографії відповідає сучасному стану бібліографічного інформування про бібліографічні ресурси країни в цілому [37]. Певною мірою, видається поточна і ретроспективна бібліографія бібліографії. Майже не розвивається ще один напрямок – перспективна. Інформація про заплановані до випуску бібліографічні посібники подається лише в загальних планах окремих бібліотек, які не друкуються. Хоча цей напрямок інформування може бути дуже корисним для координації діяльності бібліотек і для майбутніх користувачів бібліографічною продукцією.

1.7. В останні п'ять років вдвічі більше зареєстровано покажчиків місцевого друку. Це покажчики змісту місцевих періодичних видань, каталоги проєкції регіональних видавництв, друкованих праць окремих установ. Плідно працюють в цьому напрямку Львівська наукова бібліотека НАН України ім.В. Стефаника, Одеська державна наукова бібліотека ім.М.Горького та ін.

2. Прагнучи піднести науковий рівень посібників, складачі використовують різні типи і види документів, включають до покажчиків архівні матеріали, активно співпрацюють з музеями, учбовими закладами, науководослідними установами, громадськими товариствами.

3. На жаль, збереглася тенденція, коли тематичні і, особливо, персональні покажчики дублюють один одного при відсутності матеріальної бази для якісного поліграфічного оформлення [32-36].

4. Слабкість координації роботи бібліотек в одному регіоні призводить до паралелізму і дублювання в підготовці краєзнавчої бібліографії (Див. Додаток 2, Табл. 4).

5. Застосування нових інформаційних технологій дозволяє подолати недостатність поліграфічної бази бібліотек, налагодити міжрегіональний обмін інформацією, поширювати бібліографічну продукцію на електронних носіях серед широкого загалу користувачів у конкретному регіоні та за його межами.

Для подальшої оптимізації СКБП необхідно врахувати такі рекомендації:

1. При підготовці універсальних поточних бібліографічних покажчиків про край бажано паралельно створювати друковану і електронну версії, оскільки користувач має право вибору найбільш зручного для себе варіанту (електронний носій чи традиційний – книга), відповідно до власних уподобань.

2. Поновити практику підготовки і видання універсальних рекомендаційних посібників типу “Що читати про... край”. Оптимальна періодичність – 1 раз на 10 років.

3. При створенні “Календарів знаменних і пам'ятних дат... області на ... рік” необхідно чітко додержуватися основного принципу складання посібників даного типу – поєднання фактографічної і бібліографічної інформації в одному виданні.

4. Налагодити регулярне видання краєзнавчої бібліографії другого ступеня в кожному регіоні. Такі посібники є основою перспективного планування, полегшують аналіз існуючих ресурсів, допомагають виявити слабкі ланки краєзнавчої бібліографії. Перспективна краєзнавча бібліографія другого ступеня (заплановані до виходу на один або кілька років краєзнавчі

бібліографічні посібники) стануть в нагоді при координації видавничої діяльності з іншими бібліотеками.

5. Бажано скоротити практику дублювання і перевидання (інколи кожні 2-3 роки) персональної бібліографії, а звільнені ресурси зосередити на підготовці комплексного посібника ("Що читати про ... край"), ґрунтовних біографічних покажчиків (наприклад, раз на 10 років), а до поточних ювілейних дат докладніше розробляти відповідні розділи у "Календарі...".

6. Приділяти більше уваги координації при підготовці бібліографічних посібників. В першу чергу, дотримуватися "Примірного розподілу функцій бібліотек області по формуванню СКБП" (Додаток до "Положення про краєзнавчу роботу бібліотек..."), відповідно до якого обласні бібліотеки для дітей та для юнацтва готують "Календар знаменних і пам'ятних дат" спільно з обласною універсальною науковою бібліотекою.

Приклади корпоративної каталогізації (Чернівецька, Кіровоградська, Вінницька ОУНБ) показують, що настав час ставити питання про корпоративний підхід при створенні бібліографічної продукції. Це дозволить об'єднати інформаційні, інтелектуальні і матеріальні ресурси для підготовки ґрунтовних посібників замість малоформатних і малотиражних видань.

Список літератури

1. Кисельова В.П. Система краєзнавчих бібліографічних посібників в бібліотеках України: Методика і організація // Краєзнавча робота в б-ках України: Інформ. бюлетень. Вип.8. – К., 1997. – С.12-19.

2. Кисельова В.П. Краєзнавчий бібліографічний репертуар бібліотек України: методика і організація // Вісн.Кн.палати. – 1997. - № 3. – С.12-15.

3. Методичні рекомендації бібліотек на допомогу виданню бібліографічних посібників краєзнавчої тематики / Держ.іст.б-ка України; Підгот.І.П.Кисельова. – К., 1990. – 26 с.

4. Методичні рекомендації по складанню універсальних рекомендаційних бібліографічних посібників про край / Держ.іст.б-ка України; Склад.А.М.Комська – К., 1996. – 34 с.

5. Методичні рекомендації по складанню біобібліографічних посібників серії "Дослідники рідного краю" / Держ.іст.б-ка України; Підгот. В.П.Кисельова. – К., 1991. - 7 с.

6. Методичні рекомендації по складанню друкованих зведених краєзнавчих каталогів / Держ.іст.б-ка України; Склад.: В.П.Кисельова. – К., 1992. – 11 с.

7. Методичні рекомендації по складанню краєзнавчих методично-бібліографічних посібників типу "Календар знаменних і пам'ятних дат ... області на ... рік" / Держ.іст.б-ка України; Підгот.: А.М.Комська. – К., 1993. – 32 с.

8. Методичні рекомендації по складанню показників краєзнавчих бібліографічних посібників / Держ.іст.б-ка України; Підгот.В.П.Кисельова. – К., 1993. – 20 с.

9. Методичні рекомендації по складанню універсальних показників поточної літератури про край / Держ.іст.б-ка України; Підгот.: З.Х.Мусіна, А.М.Комська. – К., 1995. – 31 с.

10. Положення про краєзнавчу роботу бібліотек системи Міністерства культури і мистецтв України: Затверджено 11.06.1996. – К., 1996. - 7 [1] с.

* * *

11. Борислав: місто моє, гордість моя: Бібліогр.показчик / Борислав.ЦБС (Львів.обл.) – Борислав, 1999. – 74 с.

12. Що читати про Городенківщину?: Бібліогр.список / Городенків. центр. район.б-ка ім.Л.Мартовича (Івано-Франків.обл.) – Городенка, 1996. – Буклет.

13. Носівка і Носівщина: Бібліогр.показчик / Носів.район.б-ка (Чернігів.обл.). – Чернігів, 1997. – 128 с.

14. Старосамбірщина: Рек.бібліогр.показчик / Старосамбір.центр.район. б-ка (Львів.обл.). – Старий Самбір, 1999. – 46 с.

15. Історія Харківської єпархії: (До 200-річчя заснування): Бібліогр. показчик / Харків.держ.наук.б-ка ім.В.Г.Короленка, Харків.єпархія Укр.православ.церкви; Уклад.: А.І.Полянська, В.О.Ярошик. – Х.: Бізнес Інформ, 1999. – 332 с.

16. Град над Дністром: Метод.-бібліогр.матеріал до 1100-річчя святкування м.Галича (Івано-Франків.обл.) / Івано-Франків.обл.б-ка для дітей – Івано-Франківськ, 1998. – 16 с.

17. Меджибіж. Кризь серпанок століть: Бібліогр.список літ. до 850-річчя / Летичів.центр.район.б-ка (Хмельниц.обл.). – Летичів, 1996. – 8 с.
18. Новій Ушиці – 560: Рек.список літ. / Новоушиц.центр.район.б-ка (Хмельниц.обл.). – Нова ушиця, 1999. – Буклет.
19. Бібліотека: Минуле, сучасне, майбутнє / Вінниц.обл.універс.наук.б-ка ім.К.А.Тімірязєва. – Вінниця, 2000. – 45 с.
20. Духовна скарбниця краю: Історія і сучасність Дніпропетров.обл.держ.наук.б-ки: Бібліогр.покажчик / Дніпропетров. обл. універс. наук. б-ка – Дніпропетровськ, 1999. – 133 с. – (До 165-річчя. 1834-1999).
21. Донецька державна обласна універсальна наукова бібліотека ім. Н.К.Крупської: Сторінки історії і сучасність (1926-1996 рр.): Бібліогр.покажчик / Донецька обл.універс.наук.б-ка ім.Н.К.Крупської. – Донецьк, 1996. – 81 с. – (До 70-річчя від дня заснування бібліотеки).
22. Век живет, век учит: (К 100-летию Луганской областной универсальной научной библиотеки им.М.Горького (1897-1997): Указ.изданий б-ки и л-ра о ее деятельности / Луган.обл.універс.науч.б-ка ім.М.Горького. – Луганск. 1997. – 169 с.
23. З історії Полтавської символіки: Бесіда-пам'ятка / Полтавська центр. міська б-ка. – Полтава, 1999. – 12 с.
24. Пироговський меморіал у Вінниці: Бібліогр.покажчик / Нац.музей-садівництво М.І.Пирогова, Вінниц.обл.універс.наук.б-ка ім.К.А.Тімірязєва. – Вінниця, 1997. – 23 с.
25. Товарищество южнорусских художников: Лиоbibлиогр.справка / Оде. гос.науч.б-ка ім.М.Горького. – Одесса, 2000. – 300 с.: ил.
 I. Литература о деятельности Товарищества.
 II. Участники выставки Товарищества.
26. Літературна Хмельниччина: Бібліогр.покажчик за [1994-1999 рр.] / Хмельниц.обл.універс.наук.б-ка ім.М.Островського. – Хмельницький, 1997-2000. – [Щорічно].
27. Літературне Прикарпаття: Поточ. бібліогр.покажчик / Івано-Франків. обл. універс.наук.б-ка ім.І.Франка. – Івано-Франківськ, 1996-2000. – [Щоквартально].

28. Юлій Боршош-Кум'ятський: Бібліогр.покажчик / Закарпат.обл. унів'рс. наук.б-ка; Авт.-упоряд.: І.В.Хланта. – Ужгород: Патент, 2000. – 133 с.

29. Богдан Іванович Суминський: Біобібліогр.покажчик літ. / Одес. держ. наук. б-ка ім.М.Горького. – Одеса, 1996. – 104 с. (Письменники Одеси; Вип.12).

30. Зведений каталог бібліографічних списків та покажчиків літератури, підготовлених головними бібліотеками Харкова за ... рік / Харків. держ. наук. б-ка ім.В.Г.Короленка. – Х., 1996-1999. – [Раз на рік].

31. Відомості про бібліографічні посібники, методичні матеріали, підготовлені працівниками Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки ім.О.Гмирьова в ...: Бібліогр.список / Миколаїв. обл. універс. наук. б-ка ім.О.Гмирьова. – Миколаїв. – ... 1991-1995 рр. – 1996. – 12 с. ... 1996-1998 рр. – 1999. – 8 с.

32. “Не зраджу я тебе, Україно, твій я навіки”: (До 125-річчя від дня народж. Агатангела Кримського): [Метод.-бібліогр.вид.] / Волин. обл. універс. наук. б-ка ім.Олени Пчілки. – Луцьк, 1996. – 21 с. – [Машинопис].

33. Добрий вісник: (Про життя і творчість Агатангела Кримського): [Метод.-бібліогр.вид.] / Волин. обл.б-ка для дітей. – Луцьк, 1999. – 7 с. – [Машинопис].

34. Слово, повернуте на крилах журавлиних: Метод.-бібліогр.матеріали до вшанування 125-річчя від дня народж. Богдана Лепкого / Івано-Франків. обл. б-ка для дітей. – Івано-Франківськ, 1997. – 15 с.

35. Найпопулярніша постать Галицької землі: Метод.-бібліогр.матеріал до вшанування 125-річчя від дня народж. Б.Лепкого / Івано-Франків. обл.б-ка для юнацтва. – Івано-Франківськ, 1997. – 11 с.

36. “Настроений життям, як скрипка”: Рек.бібліогр.список до 121-ї річниці від дня народж. Б.Лепкого / Івано-Франків.обл.б-ка для юнацтва. – Івано-Франківськ, 1993. – 3 с. – [Машинопис].

37. Швецова-Водка Г. Бібліографічні ресурси України: стан, проблеми розвитку // Бібл.вісник. – 2000. - № 4. – С.2-5.

Шановні колеги!

Повідомляємо, що Державна історична бібліотека України в межах моніторингу “Красназнавча робота бібліотек” проводить вивчення красназнавчої бібліографічної діяльності бібліотек України. Деякі аспекти цієї діяльності важко або зовсім неможливо з’ясувати, тільки вивчаючи самі бібліографічні видання, які до того ж не завжди доступні для перегляду de visu. Тому пропонуємо відповідати на такі питання:

1. Які серії красназнавчих бібліографічних посібників готує Ваша бібліотека
_____ з _____ року; періодичність _____
_____ з _____ року, періодичність _____
_____ з _____ року, періодичність _____
_____ з _____ року, періодичність _____

2. Випуск яких поточних (серійних) красназнавчих посібників припинився за останні п’ять років:

_____ з _____ по _____ рік
_____ з _____ по _____ рік
_____ з _____ по _____ рік
з якої причини _____

3. З якими установами (організаціями, товариствами) Ви найчастіше співпрацюєте при підготовці красназнавчих бібліографічних видань

4. Як змінилися за останні 5 років тиражі Ваших красназнавчих бібліографічних видань (необхідне підкресліть):

збільшилися
в окремих випадках збільшилися
лишилися на тому ж рівні
зменшилися

5. Який тираж найбільш характерний для красназнавчих бібліографічних видань, що Ви готуєте (необхідне підкресліть):

до 50 прим. 100-200 прим.
50-70 прим. понад 200 прим.
70-100 прим.

6. Чи має Ваша бібліотека власну поліграфічну базу для розмноження матеріалів, що готуються (необхідне підкресліть):

ТАК ПІ
Якщо “ТАК”, яку саме:

ротатор
ксерокс
ротапринт

різограф
інше _____

7. Чи існують запізнення у виданні поточних краєзнавчих посібників

ТАК НІ

Якщо "ТАК", який термін запізнення

1 рік 2 роки 3 роки

З якої причини це відбувається:

відсутність кваліфікованих кадрів

відсутність поліграфічної бази

інше _____

8. Краєзнавчі бібліографічні посібники, які Ви готуєте, розповсюджують-ся:

тільки в друкованому варіанті

існують в електронному варіанті, який:

існує як архівний варіант

розміщується в ІНТЕРНЕТ на _____ термін

можна придбати на дискетах або CD

9. Чи користувалися Ви методичними розробками Державної історичної бібліотеки при підготовці краєзнавчих бібліографічних посібників (необхідне підкреслити)

ТАК НІ

Якщо "ТАК", то якими саме:

- Методичні рекомендації бібліотекам на допомогу виданню бібліографічних посібників краєзнавчої тематики (К., 1990)
- методичні рекомендації по складанню універсальних рекомендаційних бібліографічних посібників про край (К., 1990)
- методичні рекомендації по складанню бібліографічних посібників серії "Дослідники рідного краю" (К., 1991)
- методичні рекомендації по складанню друкованих зведених краєзнавчих каталогів (К., 1992)
- методичні рекомендації по складанню краєзнавчих методично-бібліографічних посібників типу "Календар знаменних і пам'ятних дат ... області на ... рік" (К., 1993)
- методичні рекомендації по складанню покажчиків краєзнавчих бібліографічних посібників (К., 1993)
- методичні рекомендації по складанню універсальних покажчиків поточної літератури про край (К., 1995)

Які з них, на Ваш погляд, потребують перевидання відмітьте окремо літерою "П".

Дякуємо за співпрацю.

Додаток 2 Таблиця 1. УНІВЕРСАЛЬНІ ПОТОЧНІ ПОСІБНИКИ ТИПУ "ЛІТЕРАТУРА ПРО ... ЗА ... РІК"

ОБЛАСТЬ БІБЛІОТЕКА	1996			1997			1998			1999			2000							
	наваність	рйк видання	спосіб видання	тираж	наваність	рйк видання	спосіб видання	тираж	наваність	рйк видання	спосіб видання	тираж	наваність	рйк видання	спосіб видання	тираж				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Виницька за 1992 вид.1997 за 1994 вид.1996 за 1995 вид.1997	+	1997	друк.	100	+	1999	друк.	100	+	2000	н.в.	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Волинська	+	1996	ксе- рокс	22	+	1997	ксе- рокс	22	+	1998	ксе- рокс	22	+	1999	ксе- рокс	22	+	2000	ксе- рокс	22
Дніпропет- ровська за 1994 вид.1996 Донецька																				
Житомирська за 1995 вид.1996	+	2000	ксе- рокс	100	+	2000	ксе- рокс	50	+	2000	ксе- рокс	50	-	-	-	-	-	-	-	-
Закарпатська																				
Запорізька за 1994 вид. 1996 за 1995 вид. 1996	+	1997	ма- ши- но- пис	5	+	1998	ма- ши- но- пис	5	+	1999	ма- ши- но- пис	5	+	2000	ма- ши- но- пис	5	-	-	-	-
машинопис																				
Франківська за 1995 вид.1996	+	1997	н.в.	н.в.	+	1998	н.в.	н.в.	+	1999	н.в.	н.в.	+	2000	н.в.	н.в.	-	-	-	-
м.Київ (ЦМБ ім.Тесі Українки)	+	1996	н.в.	н.в.	+	1997	н.в.	н.в.	+	1998	н.в.	н.в.	+	1999	н.в.	н.в.	-	-	-	-

За 1996-2000 роки існує в електронному варіанті як база даних

Немає відомостей (н.в.)

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Київська обл. бібліотека для дітей "Літ. про Київщину" II півріч., 1995 вид. 1996(1997)	+ Вип. 1-2	1996 - 1997	н.в.	н.в.	н.в.	+	1999 н.в.	н.в.												
Немає відомостей																				
Кіровоград																				
Крим за 1995 вид. 1996	+ 1997		н.в.	н.в.	-	-	-	-	+ Вип. 1-4	1998 1999	н.в.	н.в.	+ Вип. 1-4	1999 2000	н.в.	н.в.	+ Вип. 1-2	2000	-	-
Луганська																				
Немає відомостей																				
Львівська	+ Вип. 1-6	1996	ро-та-тор	35	+ Вип. 1-6	1997	ма-ши-но-пис	6	+	1998	ма-ши-но-пис	6	+ Вип. 1-6	1996	ма-ши-но-пис	6	+ Вип. 1-2	2000	ма-ши-но-пис	6
Миколаїв за 1993 вид. 1996 за 1994-1995 вид. 1997	+ 1998		н.в.	н.в.	-	-	-	-	+ 1999	1999	н.в.	н.в.	+ 2000	2000	н.в.	н.в.	-	-	-	-
"Миколаївщина в книгах та періодичних виданнях". Цомісячний бібліогр. список. Тир. 30-35 прим.																				
Одеська за 1993 вид. 1997	+ 2000		н.в.	н.в.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Полтавська "Л-ра про Полтав. обл. за ...р." "Нові книги про Полт. обл. за 1995 ...р." вид. 1996	+ Вип. 1-2 +	1997	н.в.	3	+ 1998	1998	н.в.	н.в.	+ Т1-2	1999	н.в.		+ Т1-2	2000	н.в.		-	-	-	-
		1997	ксе-рокс	30	+ 1998	1998	ксе-рокс	30	+ 1999	1999	ксе-рокс	30	+ 2000	2000	ксе-рокс	30	-	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Регіональний сервер: "Інформаційний портрет Рівненщини"																				
Рівненська	+ Вип. 1-4	1996 1997	н.в.	25																
Сумська	+ Вип. 1-4	1996	ро-та-тор	30	+ Вип. 1-4	1997	ро-та-тор	30	+ Вип. 1-4	1998	ро-та-тор	н.в.	+ Вип. 1-4	1999	ксе-рокс	н.в.	+ Вип. 1-4	2000	ксе-рокс	н.в.
Тернопіль	+	1996	ма-ши-но-пис	3	+	1997	ма-ши-но-пис	3		1998	ма-ши-но-пис	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Харківська шокартально	+	1996	н.в.	н.в.	+	1998	н.в.	н.в.	+	1998	н.в.	н.в.	+	2000	н.в.	н.в.	+	2001	н.в.	н.в.
Херсонська ОУНБ	+ Вип. 1-4	1996 1997 1998	н.в.	75	+	2000	н.в.	75	+ Вип. 1-4	1998	н.в.	75	+	2000 1999	н.в.	75	+ Вип. 1.	2001 2000	н.в.	75
Обл. б-ка для дітей	+				+	1998	н.в.	н.в.					+	1999	н.в.	н.в.				
Хмельницька за 1994 вид.1996 за 1995 вид.1997	+	1999	друк	100	+	2000	друк	100	+	2000	ма-ши-но-пис	н.в.								
Черкаська	+ Вип. 1-3	1996	ксе-рокс	30	Не надруковано				+	1998	ксе-рокс	30	+	1999	ксе-рокс	30	+	2000	ксе-рокс	30
Чернівецька за 1995 вид.	+	1998	друк	н.в.	+	1999	друк	н.в.												
«Книги про Чернівецьку обл.»: Інформа. список	+	1996	ма-ши-но-пис	н.в.	+	1997	ма-ши-но-пис	н.в.	+	1999	ма-ши-но-пис	н.в.	+	1999	ком-п'ют-верс-тка	н.в.				
Чернівецька за 1995 вид. 1997	+	1998	друк		+	2000			+	2000										

Таблиця 2. КАЛЕНДАРІ ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ПРО ... ОБЛАСТЬ НА ... РІК

ОБЛАСТЬ БІБЛІОТЕКА	НА 1997			НА 1998			НА 1999			НА 2000			НА 2001							
	наєвність	рік видання	тираж	наєвність	рік видання	тираж	наєвність	спосіб видання	тираж	наєвність	рік видання	тираж	наєвність	спосіб видання	тираж					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Вінницька	+	1996	друк.	300	+	1997	друк.	300	+	1998	друк.	150	+	1999	друк.	150	+	2000		50
Волинська	+	1996	ризозограф	50	+	1997	ризозограф	100	+	1998	ризозограф	100	+	1999	ризозограф	100	+	2000	ризозограф	120
Дніпропетровська	+	1996	ризозограф	100	+	1997	ризозограф	150	+	1998	ризозограф	150	+	1999	ризозограф	150	+	2000	ризозограф	100
Донецька	+	1996	ризозограф	70	+	1997	ризозограф	60	+	1998	ризозограф	100	+	1999	ризозограф	100	+	2000	ризозограф	100
Житомирська	+	1997	друк.	100	+	1997	ротатор	100	+	1998	друк.	100	+	1999	ксесокс	35	+	2000	комп. верст	35
Закарпатська	+	1996	ротопронт	100	+	1997	друк.	150	+	1998	друк.	150	+	1999	друк.	150	+	2000	друк.	150
Запорізька	+	1996	ксесокс	50	+	1997	ксесокс	50	+	1998	ксесокс	50	+	1999	ксесокс	50	+	2000	ксесокс	50
Івано-Франківська	+	1996	н.в.	н.в.	+	1997	н.в.	н.в.	+	1998	н.в.	н.в.	+	1999	н.в.	н.в.	+	2000	н.в.	н.в.
Київська																				
Обл.-ка для дітей									+	1999	друк.	н.в.	+	2000	н.в.	н.в.	+	2000	н.в.	н.в.
Кіровоградська																				
Крим (РР)	+	1996	н.в.	н.в.	+	1997	н.в.	50	+	1998	н.в.	30	+	1999	н.в.	н.в.	+	2000	н.в.	н.в.

Немає відомостей

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Луганська									+	1998	н.в.	н.в.	+	1999	н.в.	н.в.	+	2000	н.в.	н.в.
Львівська	+	1996	ма-шино пис	3					+	1998	ксе-рокс	50	+	2000	ксе-рокс	50				
"Митці Львівщини" на 1996																				
"Літератори Львів'краю"	+	1996	рота-тор	33	+	1997	ксе-рокс	50	+	1998	ксе-рокс	50	+	1999	ксе-рокс	36	+	2000	ксе-рокс	35
"Львівщина у ... році"																				
Миколаївська	+	1996		30	+	1997		35	+	1998			+	1999			+	2000		
Одеська		1996	н.в	н.в	+	1997	ксе-рокс	50	+	1998	ксе-рокс	50	+	1999	ксе-рокс	45	+	2000	н.в.	н.в.
ОУНБ Одеська обл. б-ка для дітей	+	1996	н.в.	н.в.	+	1997	н.в.	н.в.	+	1998	н.в.	н.в.	+	1999	н.в.	н.в.				
Полтавська	+	1996	ма-шино пис		+	1997		50	+	1998	рота-принт	50	+	1999	друк.	50				
Рівненська	+	1996	н.в.	50	+	1997	н.в.	20	+	1998	н.в.	25					+	2000	н.в.	25
Сумська	+	1996	друк.		+	1997	ксе-рокс	50	+	1998	ксе-рокс		+	1999	ксе-рокс	50	+	2000	ксе-рокс	
Тернопільська	+	1996	друк.	200	+	1997	друк.	200	+	1999	друк.	200	+	1999	ризо-граф	200	+	2000	друк.	200
Харківська	+	1996	рота-тор	80	+	1997	н.в.	н.в.	+	1998	н.в.	н.в.	+	1999	н.в.	н.в.	+	2000	н.в.	н.в.
Херсонська	+	1996		100	+	1998		100	+	1999		100	+	2000		100	+	2001		100
Хмельницька	+	1996	ма-шино пис		+	1997	друк.	100	+	1998	друк.	200	+	2000	друк.	100	+	2000	друк.	100
Черкаська	+	1996	ксе-рокс	40	+	1997	ксе-рокс	40	+	1998	ксе-рокс	40	+	1999	ксе-рокс	40	+	2000	ксе-рокс	40
Чернівецька	+	1996	друк.		+	1997	друк.		+	1998	друк.		+	1999	друк.	100	+	2000	друк.	
Чернігівська	+	1996	ксер.		+	1998	ксер.		+	1999			+	2000	ксер	50	+	2000		

Додаток 2

Таблиця 3. СЕРІАЛЬНІ КРАСНАВЧІ БІБЛЮГРАФІЧНІ ВИДАННЯ ОБЛАСНИХ БІБЛОТЕК УКРАЇНИ.
СПІВПРАЦЯ В ПІДГОТОВЦІ КРАСНАВЧОЇ БІБЛЮГРАФІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ

ОБЛАСТЬ БІБЛОТЕКА	Серія видань (рік заснування, періодичність)	Серії, що припинили існування в останні 5 років (причина)	Установи (організації, установи, товариства) – партнери
	2	3	4
1 Вінницька ОУНБ ім.К.А.Тімірязєва	1. "Література про Вінницьку область" (1957; 1 раз на рік) 2. Знаменні і пам'ятні дати Вінниччини" (1962; 1 раз на рік)	-	Вінницький обл. держ. архів Вінницький держ.пед.ун-т
Волинська ОУНБ ім.Олени Пічлики	1. "Календар знаменних і пам'ятних дат Волині ... рік" (1991; 1 раз на рік) 2. "Література про Волинську область" (1975; 4 рази на рік)	-	Волинський краєзнавчий музей
Дніпропетровська ОУНБ	1. "Література про Дніпропетровську область" (1959; 1 раз на рік) 2. "Моє Придніпров'я: Пам'ятні дати" (1972; 1 раз на рік)	"Літ-ра про Дніпропетр.обл." з 1994 по 2000 рр. готується тільки в електрон. ва-ріанті як база даних (нестача кадрів)	Дніпропетровський історичний музей краєзнавчі-аматори
Донецька ОУНБ ім.Н.К.Крупецької	1. "Письменники – наші земляки" 2. "Краєзнавці Донецчини" (1997) 3. "Знаменні і пам'ятні дати Донецчини"	-	Донецький нац.ун-т Донець.від-ня Спілки краєзнавців Ін-т економіки пром-сті України краєзнавчі-аматори

1	2	3	4
Донецька обл. б-ка для дітей	-	"Донецькі літописці" (1998-1999) (відсутність коштів)	самостійно
Закарпатська ОУНБ	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Література про Закарпатську область" (1986; 4 рази на рік) 2. "Календар красназничих пам'ятних дат" (1972; 1 раз на рік) 3. "Діячі культури і літератури краю" 	-	Ужгородський нац.ун-г Крайове т-во "Просвіта" Закарпат. обл. красназнич. музей Центр нар. творчості Бібліотеки
Запорізька ОУНБ ім.М.Горького	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Література про Запорізьку область" (1 раз на рік) 2. "Календар знаменних і пам'ятних дат" (1980; 1 раз на рік) 3. "Дослідники рідного краю" (1994) 4. "Письменники – наші земляки" 5. "Літературне Запоріжжя" (1967) 	"Нова красназнич література" (щоквартально)	Запорізький обл. красназнич музей Запорізьке від-ня Спільн. письменників України
Івано-Франківська ОУНБ ім.І.Я.Франка	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Івано-Франківщина в минулому і тепер" (1965; 1 раз на рік) – з 1998 р. "Івано-Франківщина : історія і сучасність" (1 раз на рік) 2. "Календар знаменних і пам'ятних дат" (1977; 1 раз на рік) – <p>нині: "Літературно-мистецький календар області" (1994; 1 раз на рік)</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. "Літературне Прикарпаття" (1994; 4 рази на рік) 4. "Пам'ятки історії та культури області" (1991, 4 рази на рік) 5. "Красназничі Прикарпаття" (1997; до ювілейних дат) 	Щоквартальні бюлетені "Біографії видатних діячів Прикарпаття" (1991-2000) "Історія населених пунктів області" (1991-2000)	Всеукраїнська спілка красназничів Прикарпат.ун-г ім.В.Стефаніка
Публічна бібліотека ім.Лесі Українки (м.Київ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Нова література про Київ" (1980; 12 разів на рік) 2. "Нові публікації про Київ" (1998; 12 разів на рік) 3. "Шевченківський район на сторінках преси" (1991; 4 рази на рік) 	-	Держ. історична б-ка України Київське міське т-во красназничів

1	2	3	4
<p>Луганська ОУНБ ім.М.Горького</p>	<p>1. "Література про Луганську область" (1959; 4 рази на рік) 2. "Луганщина на сторінках газет" (1975; щонеділі) 3. "Календар пам'ятних і знаменних дат" (1973; 1 раз на рік)</p>	<p>"Луганщина на сторінках газет СНД і України" (інформація не має попиту)</p>	<p>творчі спілки музеї краснавиці-аматори</p>
<p>Львівська ОУНБ</p>	<p>1. "Науковці Львівщини" (1996; 1 раз на рік) 2. "Правда життя і образу" (1986; 2 рази на рік) 3. "Митці Львова" (2000; 1 раз на 2 роки) 4. "Поборники державності України" (1996; 1 раз на 2 роки) 5. "Галицькі митрополити" (1994; 1 раз на 2 роки) 6. "Життя коротке, а мистецтво вічне" (1999; 1 раз на 2 роки) 7. "Обговоріть цю книгу"(1998;1 р. на рік) 8. "Література про Львівську область" (6 разів на рік) 9. "Митці Львівщини" (1 раз на рік) 10. "Літератори Львівського краю" (1 раз на рік) 11. "Львівщина у... році: Календар знаменних і пам'ятних дат" (2000; 1 раз на рік) 12. "Львівщина. Літопис краю. Хроніка подій" (1 раз на рік)</p>	<p>-</p>	<p>Львівський нац. ун-т Нац.ун-т "Львівська політехніка" Информ.-метод.центр освіти м.Львова Львівська наук.б-ка НАНУ ім.В.Стефаніка Студентська наук.-філософ.б-ка Нац.ун-ту"Львівська політехніка" Львівське обл. об'єднання г-ва "Промсвіта" Ин-т народознавства НАНУ Вид-во "Червона калина" Музично-меморіал.музей С.Крушельницької Нац.музей у м.Львові</p>
<p>Одеська держ. наук. б-ка ім.М.Горького</p>	<p>1. "Вчені Одеси" (1957) 2. "Літературна Одеса" (1973) 3. "Письменники Одеси" (1980) 4. "Вчені вузів Одеси" (1994) 5. "Невичерпні джерела пам'яті" (1998)</p>	<p>"Одещина на сторінках преси" (1994-2000) (нині існує в електронному варіанті)</p>	<p>Південний нац.центр НАНУ науково-дослідні установи бібліотеки м.Одеси</p>

1	2	3	4
Одеська ОУНБ ім.М.Грушев- ського	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Література про Одеську область" (1959; 1 раз на рік) 2. "Календар знаменних і пам'ятних дат Одещини" (1984; 1 раз на рік) 3. "Перлини Одеси" (1997; 1 раз на рік) 4. "Зірки Одеси" (1999; 1 раз на рік) 	-	Одеський будинок вчених Секція книги Секція «Одесіка»
Сумська ОУНБ	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Краснавіці Сумщини (1995; 1 раз на рік) 2. "Література про Сумську область" (4 рази на рік) 3. "Знаменні і пам'ятні дати Сумщини" (1 раз на рік) 	-	Сумський обл.краснавічий музей Сумський художній музей Т-во охорони пам'яток історії та культури Сумський держ-ун-т Сумський держ.архів
Харківська держ. наук. б-ка ім.В.Г.Ко- роленка	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Повернені імена" (1992; 1-2 роки) 2. "Діячі української діаспори" (1996; 1 раз на 1-2 роки) 3. "Краснавіці Слобожанщини (1999; 1 раз на 1-2 роки) 		Іст. і філолог. факультети харківських вузів Ін-т історії України НАНУ
Херсонська ОУНБ ім.М.Горького	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Література про Херсонську область" (1959; 4 рази на рік) 2. "Календар знаменних і пам'ятних дат" (1973; 1 раз на рік) 3. "Джерела нашої духовності" (1995; 1 раз на 2 роки) 4. "Літературно-краснавічі студії" 	-	Херсонський обл.держ.архів Херсонський обл.краснавіч.музей Херсонська обл.б-ка для юнацтва Херсонська обл.б-ка для дітей
Хмельницька ОУНБ ім.М.Остров- ського	<ol style="list-style-type: none"> 1. "Духовні витоки Поділля" (1993) 2. "Література про Хмельницьку область" (1 раз на рік) 3. "Знаменні і пам'ятні дати Хмельниччини" (1 раз на рік) 	-	Хмельниц.обл.орг-ція Всеукр. спілки краснавічів Кам'янець-Подільський держ. пед.ун-т

1	2	3	4
<p>Черкаська ОУНБ ім.Т.Г.Шев- ченка</p>	<p>1. "Література про Черкаську область" (1959—60; щорічно; 1962-2001; шоквартально) "Календар пам'ятних дат Черкащини" (1973; 1 раз на рік)</p> <p>1. "Буковина: Літ-ра про область" (1965; 1 раз на рік)</p> <p>2. "Пам'ятим: Календар знаменних і пам'ятних дат" (1990; 1 раз на рік)</p> <p>3. "Літературно-мистецька Буковина" (1990; 1 раз на рік)</p> <p>4. "Вони відважились наш край" (1990; 1 раз на рік)</p> <p>5. "Літературна Буковина" (1985; 1 раз на рік)</p>	<p>"Література про Черкас.обл. з IV кв. 1996 на IV кв.1997 р." несправність ксероксу</p> <p>"Літературна Буковина" 1995-2000 (відсутність фінансування на видання)</p>	<p>Черкаська обл. спілка краєзнавців Черкаський обл.держ.архів Черкаська обл.спілка письменників</p> <p>Чернівецький нац.ун-т Чернівецький обл.держ.архів Чернівецький обл.краєзнав.музей Літ.-мемор.музеї О.Кобилянської, Ю.Фельковича, В.Івасюка</p>
<p>Чернівецька ОУНБ ім.В.Г.Коро- ленка</p>	<p>1."Література про Чернівецьку область" (1972; 1 раз на рік)</p> <p>2. "Знаменні і пам'ятні дати по Чернівецькій області" (1974; 1 раз на рік)</p> <p>3. "Письменники – наші земляки" (1973; до ювілеїв)</p> <p>4. Тематичні посібники (природа; пам'ятки культури та історії; образотворче мистецтво, тощо) (1 раз на 2 роки)</p>	<p>-</p>	<p>Чернівецький обл. іст. музей ім.В.В.Тарновського Чернівецький пед.ун-т</p>

Таблиця 4. РОЗПОВСЮДЖЕННЯ КРАСНАВЧИХ БІБЛОГРВФЧНИХ ПОСІБНИКІВ

ОБЛАСТЬ БІБЛІОТЕКА	Наявність поліграфічної бази						Замінення в виданні посібників						Розповсюдження посібників					
	ТАК	потопор	ксерокс	ЯКА САМЕ:			ні	ТАК						друкований варіант	існує як архів	розміщ. в ІНТЕРНЕТІ	дискети або CD	
				потарпнт	прнзограф	інше		1 рік	2 роки	3 роки	власність кадрів	власність поліграф. бази	інше					ні
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Вінницька ОУНБ	+		+					+				+	власність копіїв		+			+
Волинська ОУНБ	+	+	+											+	+			
Дніпропет- ровська ОУНБ	+		+		+					+		+			+	+		
Донецька ОУНБ	+		+		+									+	+	+		
Донецька обл.б-ка для дітей	+		+											+	+			
Закарпат- ська ОУНБ	+		+											+	+			
Запорізька ОУНБ	+		+							+		+	дефіцит копіїв		+			

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Івано-Франківська ОУНБ	+		+					+			+				+			
Публ.б-ка ім.Лесі Українки (м.Київ)	+		+		+			+					відсутність копій		+	+	+	
Луганська ОУНБ	+		+					+				+			+	+	5 рр. дис-кети	
Львівська ОУНБ							+					+			+			
Одеська ДНБ ім.М.Горького	+		+	+				+			+	застаріла полігр. база	перехід на елект. нар.		+	+		
Одеська ОУНБ	+		+							+					+			
Сумська ОУНБ	+		+	+										+	+	+		дис-кети
Харківська ДНБ ім.В.Г.Короленка	+		+	+				+					місц. фінансів, застаріла поліграфічна база		+			розпочато роботу

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Херсонська ОУНБ	+		+	+				+					виникнення боїв в ІІЗ при підгот. посів. в автоматиз. режимі	+	+	+		
Хмельницька ОУНБ	+	+				прин- тери		+				+	обмеже- ність фінансув.		+	буле з 2001 р.		
Черкаська ОУНБ	+		+											+	+	+		
Чернівецька ОУНБ	+		+						+			+	відсут. фі- нансув. на вигляння		+	+		
Чернігівська ОУНБ	+		+		+											роботу розпочато		

Таблиця 5. ДИНАМІКА ТИРАЖІВ КРАСЗНАВЧИХ
БІБЛІОГРАФІЧНИХ ВИДАНЬ

ОУНБ	Динаміка тиражів				Середній показник тиражності				
	збіль- шив- ся	збіль- шився в окрем. випад- ках	лишив ся на тому ж рівні	змен- шив- ся	до 50 прим.	50-70 прим.	70-100 прим.	100- 200 прим.	понад 200 прим.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Вінницька				+	+				
Волинська		+			+			+	
Дніпропет- ровська				+				+	
Донецька		+				+		+	
Донецька обл.б-ка для дітей		+				+			
Закарпат- ська		+						+	
Запорізька				+	+				
Івано- Фран- ківська		+			+				
Публ.б-ка ім.Лесі Українки (м.Київ)		+						+	
Луганська				+	+				
Львівська		+		+	+				
Одеська ДНБ ім. М.Горького				+		+			
Одеська			+		+				
Сумська			+	+	+	+			
Харківська ДНБ ім. В.Г. Короленка				+	+				
Херсонська			+				+		
Хмель- ницька			+					+	
Черкаська			+		+				
Черні- вецька			+		+			+	
Чернігів- ська				+		+	+		

Таблиця 6. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Методичні рекомендаціїна допомогу випанню бібліот. посібників країн		тематичні посібники (К, 1990)		...по складанню універс.рек.біб- ліотр. посібників про краї (К, 1990)		...по складанню бібліотр.посібників серії "Дослідники рідного краю" (К, 1991)		...по складанню друк.зед. країн,каталогі в (К, 1992)		...по складанню бібліотр.посіб. типу "Календар..." (К, 1993)		...по складанню країн, бібліотр. посібників (К, 1993)		...по складанню універс.показжч кві поточної літ. (К, 1995)	
	викорис- товують	необхідно перевіляти	викорис- товують	необхідно перевіляти	викорис- товують	необхідно перевіляти	викорис- товують	необхідно перевіляти	викорис- товують	необхідно перевіляти	викорис- товують	необхідно перевіляти	викорис- товують	необхідно перевіляти	викорис- товують	необхідно перевіляти
1	+		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Вінницька ОУНБ		П			+						+				+	
Волинська ОУНБ	+								+		+				+	
Дніпропетров- ська ОУНБ	+	П				П		П	+		+	П		П		П
Донецька ОУНБ											+					
Донецька обл. б-ка для дітей									+							
Закарпатська ОУНБ											+		+		+	
Запорізька ОУНБ	+				+				+		+		+		+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Івано-Франківська ОУНБ	+		+			П немає в б-ці	+		+				+	
Публ.-ка ім. Лесі Українки (м.Київ)	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-
Луганська ОУНБ	-	П немає	+	-	-	П немає	+	-	+	-		П	+	-
Львівська ОУНБ	+	-	-	-	-	П	-	П	+	-	-	П	+	-
Одеська ДНБ ім.М.Горького	+	П	+	П	+	П	+	П	+	П	+	П	+	П
Одеська ОУНБ	+		+		+		+		+		+			
Перевідати, якщо є зміни у вимогах до видання і оформлення посібників														
Сумська ОУНБ														
Посібників у бібліотеці немає. Бажано перевідати														
Харківська ДНБ ім.В.Г.Короленка	+	П	-	-	+	П	-	-	-	-	-	-	-	-
Херсонська ОУНБ	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	+	-	-	П
Хмельницька ОУНБ	+	П	+	П	+	-	+	-	+	-	+	-	+	П
Черкаська ОУНБ	-	-	+	-	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-
Чернівецька ОУНБ	+	П	+	П	-	-	+	П	+	-	+	П	+	-
Чернігівська ОУНБ	-	П	-	-	-	П	-	П	+	-	-	-	+	-

